נוראי. דעתי היתה טרופה עלי. לא ידעתי מה קורה איתי.

ביום שני באתי לחדר־האוכל לארוחת־ערב, מישהו סיפר לי שהבופור נכבש על־ידי סיירת גולני, שרז השתתף בקרב ושאין נפגעים. נהייתי מאוד לא שקט. לא יכולתי לשלוט בעצמי, רצתי עם מגש־האוכל למיטבח ופרצתי בבכי משחרר. ראיתי אותו בדימיוני חוזר עייף ומאובק מהתופת ואני מחבק אותו.

התקשרתי ליחידה שלו כדי שאהיה בטוח במאה אחוז שהכל בסדר איתו. הפקידה לא יכלה לענות לי תשובה ברורה. ביקשתי למסור ד"ש חם לרז.

רצנו, אני ואני לחדר, כדי לראות את מבט לחדשות. שם ראינו את בנין ושרון עומדים בפוזה של נפוליאונים על פיסגת הבופור, מוקסמים מהנוף. שמעתי שבגין ממלמל תחת אפו, „אני אספר על כך בוושינגטון," ועוד כמה דברי הבל. שרון הסביר לו את הנוף. ברקע הסתובבו חיילים. אשתי ואני חיפשנו ביניהם את רז, אך הוא לא נראה. הלכנו לישון מוקדם, מתוך תחושה שרז עבר את זה בשלום.

למחרת בבוקר באו אלי לכיתה, שבה אני מלמד, חבר קיבוץ, נציג קצין־העיר ורופא צבאי שהסתתר מאחרי הבית. חברי החזיק אותי תחת זרועי, התקרב אלי ולחש באוזני: „רז נהרג."

„התגלמות הפניקס היהודי"

ר התלבט קשות לפני גיוסו. הוא רצה שירות עם אתגר מצד אחד, אך מאידך הוא שנא צבא, ולא היה מוכן להתום יום נוסף מעבר לשלוש שנות שירות חובה. כאשר הוא הוצב בטעות לחיל־קשר, אחרי טירונות בגולני, הוא עשה כל מאמץ, ואפילו נכנס לכלא, רק כדי שיוכל לעבור לסיירת גולני. הוא לא נרתע משלישים שהתייחסו אליו בזילזול, ונלחם בכל כוחו להגיע ליחידה שעליה חלם.

כאב תהומי

יעקב ואני מאזינים לנאומים שנישאו בהפגנת שלום־עכשיו בתל־אביב. לפני־כן השתתף יעקב במישמרת מחאה מול מישרד ראש־הממשלה בירושלים. אני היא גיורת דנית שנישאה ליעקב, שלו שני בנים מנישואים קודמים, אשתו הראשונה, רות, נפטרה ממחלה ממארת. בין ההורים ורז נקשרו יחסי אהבה מיוחדים.

דרך צד שלישי אומנם, החזיקה מעמד במשך שנה שלמה. על נהריה וקריית־שמונה לא נורה אף לא קפצון אחד.
הממשלה הישראלית חיפשה עילה לפתור בעיות פוליטיות בעזרת מילחמה. יריית

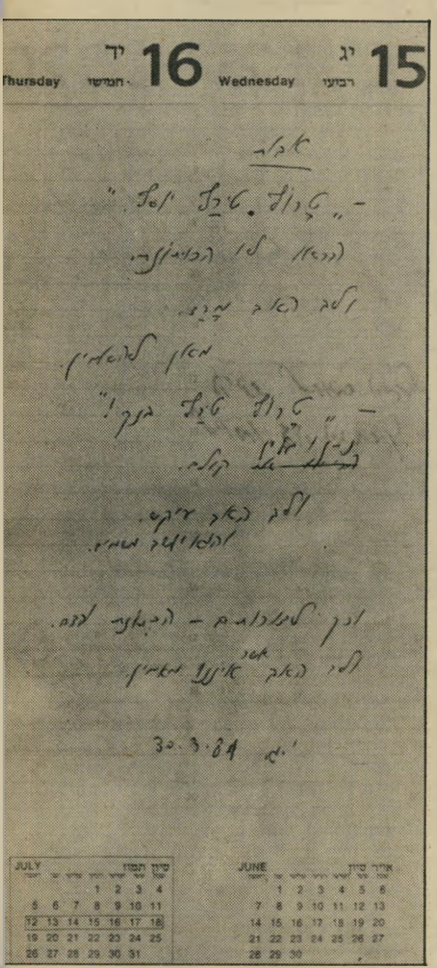

רז ואחיותיו

רז גוטרמן באחד הצילומים הבודדים שלו במדים, עם שתיים מאחיותיו, מיכל בת החמש בזרועותיו ורנית בת ה־12. רז, שהיה ביחידה מובחרת, סירב להצטלם במדים כי הוא שנא אותם. לרז אח נוסף, טל בן ה־17 וחצי. רז עבר מסע תלאות עד שהצליח להתקבל לסיירת, הוא אף שקל להפגין מול בית הרמטכ"ל.

רז, שהיה ספורטאי מעולה, בין רצי־השדה הטובים בארץ, שייצג את ישראל בתחרויות בלונדון ובברלין, הצליח בתוך זמן קצר לחזור לכושרו הגופני ולהפוך למדריך הספורט של הסיירת עד למותו.

רז בז לגינונים החיצוניים של הצבא, סמלים, תגים, מדים מגוהצים. הוא היה ביישן ורק באקראי נודע לי שהוא קיבל את דרגת הסמל־ראשון שלו. הוא נסע לעשות נפשות לפני תלמידי־תיכון בחיפה שיתגייסו לסיירת, ואז ציוו עליו שיופיע לפני הצעירים במדים עם כל התגים.

רז, החזק, הלוחם הספורטאי היה בעיני התגלמות הפניקס היהודי, שפוצעים אותו ופוגעים בו והוא עדיין חי. אני התייתמתי בשואה, אבי נהרג בגיטו ורשה כשהייתי בן 9. ראיתי ברז סמל להמשכיות. למרות שלא דיברנו על פוליטיקה, רז ידע שהש־תתפתי לא אחת בהפגנות של שלום־עכשיו. הוא ידע שיצאתי להפגין כדי שממשלת בגין תחתום הסכם שלום עם מצריים. אז האמנתי שמישהו שם למעלה מתחשב בדעת־הקהל. עכשיו אני יותר ויותר סקפטי.

בשנה האחרונה ראיתי לנגד עיני כיצד מתגבשת מילחמה בשיקול קר. איך מנסים לפתוח במילחמה בצפון ובלחץ אמריקאי זה נמנע. בלילות התפללתי שרונלד רגן הריאקציונר יהיה חזק כסלע ושיחזיק את המטורפים הפרטיים שלנו על חבל קצר.

כשפרצה המילחמה ובני האהוב רז נהרג, כל אלה שהרימו את ידם בהצבעה לשלוח את בני להיהרג — אני רואה בהם רוצחים. אין זה סירוף דעת של אב שכול. אני אומר זאת במחשבה מאוד צלולה.

אופיו הרצחני של אש"ף ידוע לי ודעתי עליהם אינה שונה מדעתו של רוב העם היושב בישראל. אין ספק בזה שצה"ל צריך לטפל בקטיושות שנופלות על אוכלוסיה חפה מפשע.

אך כאן אני מגיע לנקודה של שטיפת מוח. מי שכורך את הקטיושות על ישובי הגליל עם המילחמה הזאת הוא שקרן מועד, דמאגוג קר־מזג המטעה את הציבור ביודעין. אני מצטער שהמכבש של הטלוויזיה, הרדיו והעיתונות מצליח להפיל כל־כך הרבה אנשים טובים בפח.

הפסקת־האש שהפלסטינים חתמו עליה,

הנבואה

כ־14 חודשים לפני נפילת בנו, כתב יעקב שיר קינה על מות יוסף. אחרי מות רז מצא את השיר והזדעזע מהניבוי שלו.